

Streszczenie popularnonaukowe

Projekt ma na celu pokazanie pewnego wycinak rzeczywistości fiskalnej Egiptu późnorzymskiego widzianej przez pryzmat nieopublikowanego rejestru podatników oraz dokumentów pokrewnych z okresu od IV do VI w. n.e. Podatki od zawsze były jednym z głównych źródeł dochodów budżetowych i stanowiły podstawę funkcjonowania państwa. Ściągano je w pieniądzu lub w naturze i zabezpieczano w ten sposób pokrycie wydatków publicznych i redukcję deficytów. W Egipcie tego czasu każdy wpływ z tytułu podatku był najpierw udokumentowany w postaci małego pokwitowania, najczęściej na kawałku glinianej skorupy lub skrawku papirusu, a potem wprowadzany do głównego rejestru podatkowego. Jednym z takich rejestrów jest właśnie 44-stronicowy kodeks papirusowy, który wraz z obszernym katalogiem papirusów pokrewnych będzie stanowił podstawę do niniejszych badań w zakresie kwestii podatkowych. Pierwsza część pracy będzie poświęcona odczytaniu rękopisu, jego tłumaczeniu i komentarzowi. Zebranie korpusu papirusów pokrewnych da mi podstawę do badań porównawczych, szczególnie w zakresie słabo poznanej metody naliczania podatków na podstawie *kefale* (dosł. „głowa”), które było prawdopodobnie abstrakcyjną jednostką miary ziemi mającej istotny wpływ na ustalanie odpowiedniej stawki podatku.

Zebrany materiał źródłowy posłuży również do przebadania wielu instytucji podatkowych mających swoje odpowiedniki we współczesnej terminologii księgowej, m.in. zaległości podatkowe, dopłaty i odliczenia od podatków, ulgi podatkowe, ale także rola pieniądza w poborze podatków, przeliczanie podatków w naturze na podatek w pieniądzu, księgowość, etc. Każdy z tych mniejszych, bardziej szczegółowych elementów dużej układanki tworzy ostatecznie całościowy obraz skrupulatnego zbierania podatków od ludzi życia codziennego, w większości spracowanych w polu i zapewne niejednokrotnie przeklinających w ich mniemaniu niesprawiedliwy system.

Projekt zwraca uwagę na pewne niuanse podatkowe, które możemy dostrzec wyłącznie dzięki badaniom opartym na papirusach, ponieważ istotne dla nas informacje wydobywamy nie ze źródeł historyczno-literackich, ale dokumentów użytkowych, które są naocznym i najbardziej autentycznym świadkiem przeszłości. Żaden badacz starożytności nie może już obecnie pominąć źródeł papirusowych, dzięki temu są one zawsze pożądane, a zainteresowanie nimi ciągle żywe. Starając się częściowo wyjść naprzeciw tym oczekiwaniom, wydanie kompletnej edycji krytycznej rejestru oraz zebranie obszernego katalogu pokrewnych papirusów fiskalnych będzie ważnym dodatkiem do szeroko pojętych badań starożytniczych. Praca w szczególności przyczyni się do zaawansowanych badań w zakresie systemów podatkowych reprezentowanych przez konkretny obszar, umieszczony w konkretnej epoce i realiach społeczno-kulturowych.